

BAJÁK LÁSZLÓ

Rabszolgasors

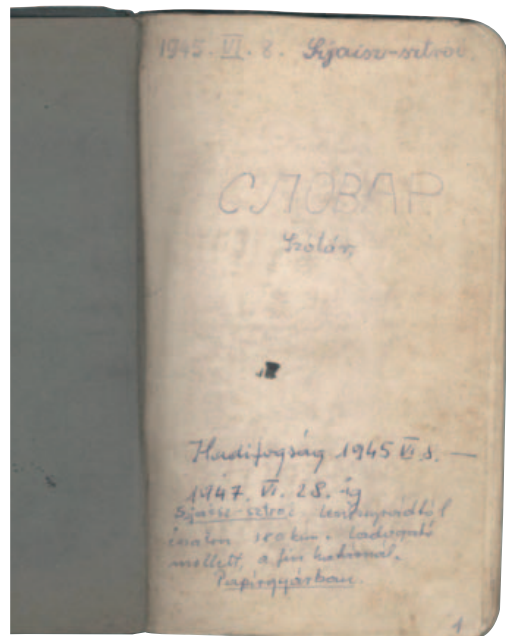

APÁM A GULAGON

Baják László 1924-ben született Esztergomban. A gimnáziumi tanulmányait 1939-ben anyagi okokból félbehagyta, hogy a MÁV István-teleki Főműhelyében kitanulja a géplakatossgot. 1945 elején a nyilas kormány az akkor 20 éves géplakatos-tanoncot mint leventét katonai szolgálatra rendelte be. Ő azonban nem akart katona lenni, és a komáromi gyűjtőtáborból kétszer is megszökött,

másodjára már sikeresen, majd a csalóközi magyarok között bujkálva véstelte át a front átvonulását. Hazafelé tartva a komáromi kompnál, az egyetlen lehetséges dunai átkelőhelynél a szovjetek mint katonakorú, bár civil személyt lefogták, kirabolták és a győri fogolytáborba vitték. Június 8-án bevagonírozták és a foksányi elosztó-tábor érintésével északra, a Ladoga-tó partján fekvő Szjásztrójba hurcolták.

Az ablaktalan marhavagonba 30 szerencsétlent zsúfoltak be. Az ellátmány napi 50 dkg száraz kenyér volt, amit zsákból dobtak be. A vagon az utazás során kétszer kapott fejenként 1-1 db vöröshagymát és egy vödörnyi vizet, bár ivóeszköz nélkül. A végtelen síkságon több mint két hétig vándorló szerelvény ezenkívül csak akkor állt meg, ha a halottakat kellett kirakni.

„Az egyik telepi házban találtam egy német-orsz tankönyvet, amelyből a háború előtt az itteni gyerekek tanultak németül. Ezt felhasználva saját használatra szótárt és nyelvtant kezdtem írni a szerencsésen becsempészett noteszembe. A barakk ügyeletes mellett egész éjjel égett a lámpa, amit ki tudtam használni tanulásra. Gyakran másoktól is átvállaltam az ügyeletet. A többiek hülyének neveztek.”

A barakktábor, amit még német hadifoglyok építettek föl, egy mocsárral körülvett szigeten állt. Vegyes tábor volt. Német és magyar hadifoglyok, szovjet elítéltek és internáltak, valamint civil „málenkij robotosok” egyaránt lakták. A szerencsésebbek egy – a visszavonuló Vörös hadsereg által lerombolt, illetve leszerelt – papírgyárat építettek újjá. A kevésbé szerencsések, illetve a német hadifoglyok többsége erdőt irtott és tőzeget bányászott. A metángázban, nyáron szúnyogfelhők között, télen –20-30 fokos hidegben dolgozó rabszolgák napi normája 60

db tőzegkocka volt, amelyért a többi fogolyhoz hasonlóan napi 3x2 dl híg kását és 60 dkg kenyérellátmányt kaptak. Ezt a tortúrát kevesen éltek túl. Ha az erőfeszítéseket kibírták is, elvitte őket valamelyik fertőző betegség.

Apám a szerencsésebbek közé tartozott, részben mert az összetartó magyar rabok – mint közülük a legfiatalabbat – pártfogásukba vették, illetve befogadták egy karbantartó brigádba. Másrészt apám a gimnáziumból tudott egy kicsit németül, a tanonciskolában szerzett tudásával pedig megértette a papírgyár német nyelvű tervdokumentációját, ezenkívül nagy akaraterővel, főleg éjszakánként, rövid idő alatt megtanult annyira oroszul, hogy tolmácsolhatott a német foglyok és a szovjet táborparancsnokság között. Ez könnyebbséget és némi élelmet jelentett számára, bár a legfőbb előnye mégis az volt, hogy nem vitték ki a halálos tőzegtelepre. Az élete azonban így is hajszálon függött. A kemény munka mellett a folytonos éhezés, télen a hideg, nyáron a tetvek és poloskák, illetve egyes örök terrorja csak a legszívósabbaknak és persze szerencséseknek tette lehetővé a túlélést.

A váratlan fordulatot Sztálin döntése hozta meg, aki 1947-re elhatározta, hogy nem halogatja tovább a

magyarországi kommunista hatalomátvételt. 1947. június 8-án a Magyar Kommunista Párt támogatására 200 beteg, munkaképtelen foglyot ebből a lágerből is hazaküldetett Magyarországra. Az indulás előtti hajnalon azonban két fogoly meghalt a transzportból, és a lágerparancsnokság sietve a névsor elejéről egészítette ki a létszámot. Apám volt a második. Annyira siettek a létszám-kiegészítéssel, hogy még a személyes holmiját is elfelejtették elkobozni. Ennek köszönhető, hogy egészen kivételes módon tárgyi

„Elrendelték, hogy minden hónapban levelet kell írni haza. Ez megnyugtató volt, bár a levélre csak azt írhattuk, hogy élünk és egészségesek vagyunk. [...] Csak itthon derült ki, hogy a levelek kb. egyéves késéssel értek haza.”

emlékek is maradtak a kalandból. Apám 1947. június 27-én (a sors különös játéka folytán éppen a névnapján), közel kétévi, kegyetlen rabszolgamunka után érkezett haza Esztergomba. Kivételes szerencséje volt, mivel a Gulag-táborok foglyainak többsége, ha egyáltalán megélte, csak Sztálin halála után szabadulhatott.

Hazatérése után előbb befejezte a gimnáziumot, majd beiratkozott a Műszaki Egyetemre. 1956 októberében mint az egyetem hallgatója vett részt a diákság megmozdulásaiban, de ez már egy másik történet. 1958-ban szerzett gépészmérnöki diplomát. 1984-ben a gőzmozdonyok talán utolsó szakértőjeként vonult nyugdíjba. 2003-ban bekövetkezett halála előtt még éppen sikerült lejegyeztetnem vele a visszaemlékezéseit. A kéziratából származnak a hazahozott tárgyakra vonatkozó idézetek. ♦

„Volt, akinek kártyája volt, sőt akadt egy sakk-készlet is, amit az oroszok nem vettek el, mert ismerték. [Domján] Bélával aztán elhatároztuk, hogy készítsünk magunknak egyet. Béla vállalta a dobozát, mivel asztalosoknál dolgozott, én meg a figurákat, mert megvolt még a bicskám. Nagyon sokáig tartott, mire elkészült.”

Tudjon meg még többet a történelemről!

Olvassa
a Rubicon
minden
hónapban!

Előfizetőinknek 2 szám ajándék: 10-et fizet, 12-t kap!

Egyenként is megvásárolható példányok

2003/3-4	Új világrend	699 Ft	☐	2011/2 különszám	Náci örökség	645 Ft	☐
2003/6	A történész mestersége	448 Ft	☐	2011/3 különszám	Magyar középkor	645 Ft	☐
2003/9-10	Deák Ferenc, a haza bölcse	699 Ft	☐	2012/1-2	Magyarország a mérlegen	995 Ft	☐
2004/4	Bibó István, a nemzet lelkiismerete	448 Ft	☐	2012/3	Kitörés	645 Ft	☐
2004/7	Történelem az interneten	448 Ft	☐	2012/4-5	Történelmi tévhitek - Krasznahorka büszke vára	995 Ft	☐
2004/8-9	60-as évek	699 Ft	☐	2012/6	Adók és adófizetők - Hitler stílusa	645 Ft	☐
2004/10	IV. Károly	448 Ft	☐	2012/7	Újkori olimpiák - Lovagok világa	645 Ft	☐
2004/12	Az Andrásyák világa	448 Ft	☐	2012/8	Horthy István halála - Kádár arcai	645 Ft	☐
2005/8	Az NSDAP története	498 Ft	☐	2012/9-10	Klebensberg - Aktuális Horthy kép	995 Ft	☐
2006/2-3	Háború a modern korban	789 Ft	☐	2012/11	Volksbund kontra Hűségmozgalom	645 Ft	☐
2006/7	Terrorbombázások - Tortúra	545 Ft	☐	2012/12	Sztálin - Nagy perek - A „Kossuth címer”	645 Ft	☐
2006/8	Che Guevara - Keresztesek	545 Ft	☐	2012/1 különszám	Boszorkányság	645 Ft	☐
2007/1-2	Második Trianon	889 Ft	☐	2012/2 különszám	A Magyar nemesség	645 Ft	☐
2007/3	Állambiztonság - Titkosszolgálat	595 Ft	☐	2013/1	Híres merényletek - Gestapo	695 Ft	☐
2007/6-7	A magyar bor századai	889 Ft	☐	2013/2-3	Nagy Szulejmán - Pápák és a Pápválasztás	995 Ft	☐
2007/8	A 20. századi nő	595 Ft	☐	2013/4	Mozaikok az európai zsidóság történetéből	695 Ft	☐
2007/9	Személyi kultusok	595 Ft	☐	2013/5	Horthy Istvánné - Grófok, hercegek, bárók	695 Ft	☐
2007/10	Horthy Miklós kultusza	595 Ft	☐	2013/6	Szent István nyomában - Fehérvár	695 Ft	☐
2007/1 különszám	AVO-AVH-III/III	595 Ft	☐	2013/7	Bethlen Gábor - Kis magyar lőtörténelem	695 Ft	☐
2008/1	Emigrációk	595 Ft	☐	2013/8	A mohácsi csata - II. Lajos kontra Szulejmán	695 Ft	☐
2008/2-3	Reform, modernizáció	595 Ft	☐	2013/9-10	Napoleon - A hatalom és a szélsőjobb a Horthy-korban	995 Ft	☐
2008/4	Szlovákia + Híres asszonyok	595 Ft	☐	2013/11	Hősök tere - Nemzet és emlékezet	695 Ft	☐
2008/5	A repülés úttörői + Edvard Beneš	595 Ft	☐	2013/12	A Bethlen-korszak	695 Ft	☐
2008/6	Ókori olimpiák + Katyn	595 Ft	☐	2013/1 különszám	A borgiák - Firenze és a Mediciék	695 Ft	☐
2008/7-8	Fekete krónika	895 Ft	☐	2013/2 különszám	Mi történt Mohács után?	695 Ft	☐
2008/9	Fekete-fehér Amerika	595 Ft	☐	2014/1	A székelység története	695 Ft	☐
2008/10	A doni kálvária + '68 világa	595 Ft	☐	2014/2	Zrínyiek	695 Ft	☐
2008/1 különszám	Titokzatos ókor	595 Ft	☐	2014/3	Dózsa György, 1514 - Megszállás, 1944	695 Ft	☐
2009/1-2	Magyar jobboldali hagyomány	895 Ft	☐	2014/4-5	Seuzo-kincs - Az I. világháború	995 Ft	☐
2009/3	A királysírkőtől a 301-es parcelláig	595 Ft	☐	2014/6	A béke kálváriútján - Apponyi Albert gróf	695 Ft	☐
2009/4	Amiről a címerek mesélnek	595 Ft	☐	2014/7	Egy magyar mítosz - Az aranycsapat	695 Ft	☐
2009/5	Délvidéki tragédia	595 Ft	☐	2014/8	Sopron - A hűség városa	695 Ft	☐
2009/6	Út a háborúhoz	595 Ft	☐	2014/9	Isonzó - Doberdó - Caporetto	695 Ft	☐
2009/7-8	Vadászat Magyarországon	895 Ft	☐	2014/10	Az Oszmán Birodalom	695 Ft	☐
2009/9	A téli háború - Kálvin és a reformáció	595 Ft	☐	2014/11	A kiugrási kísérlet	695 Ft	☐
2009/10	Egyenruha-történet - Középkori magyar királynék	595 Ft	☐	2014/12	Magyar béketörekvések - Szent-Györgyi Albert	695 Ft	☐
2009/11	Középkor	595 Ft	☐	2014/1 különszám	Európa	695 Ft	☐
2010/1	A csendőrség története 1881-1945	645 Ft	☐	2015/1	A nagy háború, 1914-1918	695 Ft	☐
2010/2	Szabadkőművesek	645 Ft	☐	2015/2	Iszlám radikalizmus - Vitriolos karikatúrák	695 Ft	☐
2010/3	Szélsőjobboldali radikalizmusok	645 Ft	☐	2015/3	Haditengerészet	695 Ft	☐
2010/6	Kitelepítések - Ki volt Biszku Béla?	645 Ft	☐	2015/4	1945, egy végzetes év - Hóman Bálint	695 Ft	☐
2010/7	A szex és erotika kultúrtörténete	645 Ft	☐	2015/5-6	Örmény genocídium 1915 - Német kapituláció 1945	995 Ft	☐
2010/8	Sikertörténetek a 19. században	645 Ft	☐	2015/7	Petőfi élete és halála	695 Ft	☐
2010/9	1956-os sortűzek - Kulákok	645 Ft	☐	2015/8	Női szerepek a történelemben	695 Ft	☐
2010/10	Hitler és Sztálin tábornokai - Károlyi Mihály	645 Ft	☐	2015/9	A Nádasdyak - Málenkij Robot	695 Ft	☐
2010/1 különszám	Trianon és a revízió	645 Ft	☐	2015/10	Koncepciók perek	695 Ft	☐
2010/2 különszám	Ormos 80	595 Ft	☐	2015/11	Gróf Tisza István	695 Ft	☐
2011/1	A Szent Korona visontagságai	645 Ft	☐	2015/12	Koronás fők	695 Ft	☐
2011/2	Vörös terror, fehér terror	645 Ft	☐	2016/1	Migráció	695 Ft	☐
2011/3-4	A 19. század - Bethlenek	995 Ft	☐	2016/2	Széll Kálmán	695 Ft	☐
2011/5	Weimar arcai - Megszállások	645 Ft	☐	2016/3	A Mein Kapf és a Hitler mítosz	695 Ft	☐
2011/6	A Hitler-Sztálin paktum	645 Ft	☐	2016/4	Mátyás király	695 Ft	☐
2011/7	Háborús bűnösök	645 Ft	☐	2016/5-6	Teleki Pál - Báthori István - GULAG	995 Ft	☐
2011/8	Királykérés Magyarországon	645 Ft	☐	2016/7	Honfoglalók	695 Ft	☐
2011/9-10	Bethlen István	995 Ft	☐	2016/8	Verdun, 1916	695 Ft	☐
2011/11	Az avarok	645 Ft	☐	2016/9	Széchenyi István - a legnagyobb magyar	695 Ft	☐
2011/12	Gulag	645 Ft	☐	2016/10-11	1956-2016 - Végzetes sorsok	995 Ft	☐
2011/1 különszám	Dicsőséges dinasztia: Árpád-ház	645 Ft	☐	2016/12	Amerikai elnökök - 1789-2016	695 Ft	☐
				2017/1-2	Koronázások Magyarországon 1526-1916	995 Ft	☐

EGYÉVES ELŐFIZETÉS DÍJ | 2017/4-től 1 év (12 szám) 6950 Ft

Megrendelem

a Rubicon következő egy évben megjelenő számait o

A régi számokat tartalmazó egységcsomagok közül kedvezményes áron megrendelem:

2007-es évfolyam (12 szám)*	- 4500 Ft o
2008-as évfolyam (11 szám)	- 4500 Ft o
2009-as évfolyam (11 szám)	- 4800 Ft o
2010-es évfolyam (12 szám)	- 5000 Ft o
2011-es évfolyam (15 szám)	- 6000 Ft o
2012-es évfolyam (14 szám)	- 6000 Ft o
2013-es évfolyam (14 szám)	- 6000 Ft o
2014-es évfolyam (13 szám)	- 6000 Ft o
2015-ös évfolyam (12 szám)	- 6000 Ft o
2016-os évfolyam (12 szám)	- 6500 Ft o

Új előfizetőinknek postaköltséget nem számítunk fel. Előfizetés nélkül a régi évfolyamokat 500 Ft egyszeri postaköltséggel postázzuk. A fent feltüntetett folyóiratszámaink egyenként is megrendelhetők.

NÉV

INTÉZMÉNY
(KÖZÜLETI MEGRENDELÉS ESETÉN)

CÍM / TELEPÜLÉS:

UTCA:

HÁZSZÁM / EMELET, AJTÓ:

TELEFONSZÁM:

E-MAIL:

OLVASHATÓ ALÍRÁS

Adja le megrendelését e-mailben: rubicon@online.hu | Rendelhet interneten: www.rubicon.hu
Vagy postai úton: Rubicon szerkesztősége (1161 Budapest, Sándor utca 60.). A megrendeléseket fénymásolva vagy kézirással is elfogadjuk.

RUBICON-KÖNYVEK

JOHN LUKACS ELŐSZAVÁBÓL:

Természetes, hogy a nemzetek történelmét általában saját fiaik írják meg. Vannak azonban olyan példák is, amikor egy idegen rokonszenvező, érdeklődő tekintete olyan tisztánlátással hatol be események, bonyolult hajlamok és érzelmek vadonába, hogy többet sikerül elérnie, mint steril „tárgyilagosságot”. Ilyenkor a távlat érdekes módon színezni képes az események megszokott értékelését is.

Ez érvényes Sir Bryan Cartledge *Megmaradni – A magyar történelem egy angol szemével* című könyvére is, amely már címében elárulja a szerző legfontosabb felismerését: a magyar nemzet karakterének egyik legjellemzőbb vonása, hogy minden katasztrófa ellenére újra és újra sikerül megmaradnia, majd felemelkednie.

Megállapításai olyannyira eredetiek és helytállóak, hogy talán nem túlzás azt állítani: a külföldiek által írt összes magyar történelmkönyv közül valószínűleg Cartledge műve eddig a legkiválóbb.

Könyvesbolti ára: 3980 Ft
Szerkesztőségi ára: 3480 Ft
Postai küldeményként: 3480 Ft
(+900 Ft utánvételi díj)

Könyvesbolti ára: 4990 Ft
Szerkesztőségi ára: 3290 Ft
Postai küldeményként: 3290 Ft
(+900 Ft utánvételi díj)

Könyvesbolti ára: 4990 Ft
Szerkesztőségi ára: 3290 Ft
Postai küldeményként: 3290 Ft
(+900 Ft utánvételi díj)

Rendelje meg vagy vásárolja meg a könyveket kedvezményesen a szerkesztőségben!

RUBICON SZERKESZTŐSÉGE

1161 Budapest, Sándor u. 60. • Telefon: 402-1848 • rubicon@t-online.hu • www.rubicon.hu/konyvek

KÖZÉPISKOLAI

TANÁRI ÖRSEGVÉL

9966. szám.

A BUDAPESTI M. KIR. ÁLLAMI KÖZÉPISKOLAI TANÁRÉRTÉKELŐ BIZOTTSÁG

igazolja, hogy **Dr. Olofsson Károly Placid** úr, aki az 1916. évben Rákosszentmihályon született, r. kat. vallású és felsőbb tanulmányait a pannonhalmi Szent Csellért-Főiskolában végezte, az 1924. évi XXVII. törvényekké követelte képesítő vizsgálatot letette, mégpedig a következő eredménnyel:

I. Az alapvizsgálaton:

- 1) A magyar nyelv és irodalomból: jó
- 2) A német nyelv és irodalomból: jó
- 3) A filozófiából: díszéretes eredménnyel.

II. A szakvizsgálaton:

- 1) A magyar nyelv és irodalomból: jó
- 2) A német nyelv és irodalomból: jó
- 3) A filozófiából: díszéretes eredménnyel.

III. A pedagógiai vizsgálaton:

- 1) A filozófiából: díszéretes
- 2) A pedagógiából: kitűnő eredménnyel.

E vizsgálatok alapján **Dr. Olofsson Károly Placid** urat a magyar nyelv és irodalomnak, a német nyelv és irodalomnak, továbbá a filozófiának magyar tantervű középiskolákban való tanítására a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszertől cánk ruházott hatalommal jogosítva képesítettnek nyilatkozunk. Ennek hitelére ezt az oklevelet kiadtuk a a budapesti M. Kir. Állami Középiszkolai Tanárértékelő Bizottság pecetjével és aláírásunkkal megerősítettük.

Kelt Budapesten, 1941. május 26.

Károly Placid
elnök.

Némethy
ügyvezető alelnök.

©1991. FRANKFURT-TÉRCÉLŐS NYOMDA

Rendelje meg honlapunkon!

www.rubicon.hu

E számunk a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával készült.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

9 770865 634092

17003